

Normalisatie en certificatie van cement

ir. S. Gruss – Ir. J. Petit
CRIC - OCCN

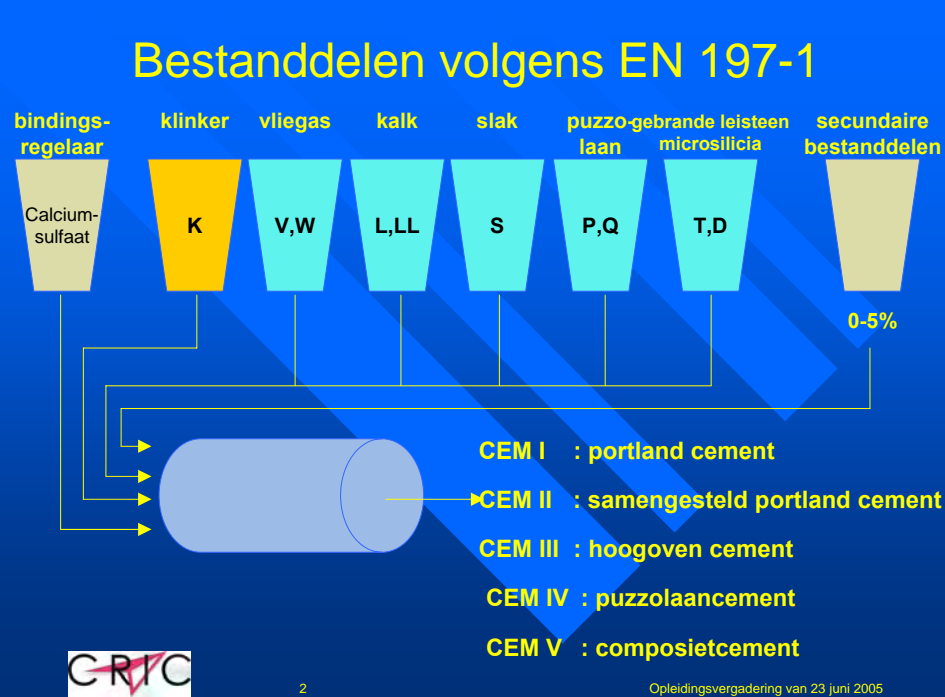

1

Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Bestanddelen volgens EN 197-1

bindings-regelaar	klinker	vliegas	kalk	slak	puzzo-gebrande laan	leisteem microsilicia	secundaire bestanddelen
Calcium-sulfaat	K	V,W	L,LL	S	P,Q	T,D	0-5%

- CEM I : portland cement
- CEM II : samengesteld portland cement
- CEM III : hoogoven cement
- CEM IV : puzzolaancement
- CEM V : composietcement

2

Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Samenstelling van gewone cementsoorten

■ Nieuw in vergelijking met NBN B 12-001
■ Bestond reeds in NBN B12-001

Uittreksel uit EN 197-1

	K	S	D	P	Q	V	W	T	L	LL	CS	
I	x										0-5%	
CEM I	x										0-5%	
CEM II/A-V	x					y					0-5%	
CEM II/B-V	x					y					0-5%	
CEM II/A-L	x								y		0-5%	
II	x									y	0-5%	
CEM II/A-LL	x									y	0-5%	
CEM II/A-S	x	y									0-5%	
...											0-5%	
CEM II/A&B-M	x	← y →										0-5%
III	x	y									0-5%	
CEM III/A	x	y									0-5%	
CEM III/B	x	y									0-5%	
CEM III/C	x	y									0-5%	
IV	x		←		y		→				0-5%	
CEM IV/A&B	x		←		y		→				0-5%	
V	x	x		←	y		→				0-5%	
CEM V/A&B	x	x		←	y		→				0-5%	

/A: y=6-20%
 /B: y=21-35%

/A: y=36-64%
 /B: y=66-80%
 /C: y=81-95%

/A: y=11-35%
 /B: y=36-55%
 /A: y=18-30%
 /B: y=31-50%

3
Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Mechanische en fysieke eisen volgens EN 197-1, (gewone cementsoorten)

STERKTE- KLASSE	Druksterkte Rc (MPa)				Begin van binding (min)	expansie (mm)
	2journs		28 jours			
	min	min	min	max	min	max
32,5N	-	16,0				10
32,5R	10,0	-	32,5	52,5	75	
42,5N	10,0	-				
42,5R	20,0	-	42,5	62,5	60	
52,5N	20,0	-				
52,5R	30,0	-	52,5	-	45	

4
Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Normalisatie van cement in België

Verantwoordelijk comité: Commissie Cement van NBN (ex-BIN)

- **Gewone cementsoorten** (omzetting van de Europese norm)
  - EN 197-1 ⇒ NBN EN 197-1, vervangt NBN B 12-001
- **Bijzondere cementsoorten**
  - Hoge bestandheid tegen sulfaten (HSR):
NBN B 12-108 (2001), remplace PTV 600
  - Beperkt alkali-gehalte (LA)
NBN B 12-109 (2001), remplace PTV 601
  - Portlandcement met hoge beginsterkte (HES):
NBN B 12-110 (2001)

5
Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Cementsoorten met hoge bestandheid tegen sulfaten (HSR)

Uittreksel uit NBN B 12-108

Cementsoorten	Kenmerk	Eis
CEM I HSR	Al₂O₃	≤ 5,0%
	C3A	≤ 3,0%
CEM III/B HSR	per definitie HSR	
CEM III/C HSR		
CEM V/A (S-V) HSR		

6
Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Cementsoorten met een beperkt alkali-gehalte (LA)

Uittreksel uit NBN B 12-109

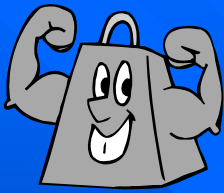
Cementsoorten	Kenmerk	Eis
CEM I LA	$\text{Na}_2\text{O}_{\text{éq}}$	$\leq 0,60\%$
CEM III/A LA	$\text{Na}_2\text{O}_{\text{éq}}$	$\leq 0,90\%$ (S<50%) $\leq 1,10\%$ (S≥50%)
CEM III/B LA	$\text{Na}_2\text{O}_{\text{éq}}$	$\leq 2,00\%$
CEM III/C LA	$\text{Na}_2\text{O}_{\text{éq}}$	$\leq 2,00\%$
CEM V/A (S-V) LA	$\text{Na}_2\text{O}_{\text{éq}}$	$\leq 1,50\%$

7

Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Cementsoorten met hoge beginsterkte (HES)

Uittreksel uit NBN B 12-110

Cementsoorten	Druksterkte Rc (MPa) 1 dag
CEM I 42,5R HES	$\geq 10,0$
CEM I 52,5N HES	$\geq 15,0$
CEM I 52,5R HES	$\geq 20,0$

8

Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Nieuwe Europese normen !

Gewone cementsoorten met lage hydratatiewarmte

CEM .... LH

EN 197-1:2000/A1:2004
Amendment A1 to the standard "Cement – Part 1: Composition, specifications and conformity criteria for common cements"

Hydratatiewarmte ≤ 270 J/g

9
Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Nieuwe Europese normen !

Hoogoven cementsoorten met lage beginsterkte

CEM III ... L

EN 197-4:2004 "Cement – Part 4: Composition, specifications and conformity criteria for low early strength blastfurnace cements"

STERKTEKLASSE	Druksterkte Rc (MPa)			
	2dagen	7dagen	28dagen	
	min	min	min	max
32,5L	-	$\geq 12,0$	$\geq 32,5$	$\leq 52,5$
42,5L	-	$\geq 16,0$	$\geq 42,5$	$\leq 62,5$
52,5L	$\geq 10,0$	-	$\geq 52,5$	-

10
Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Nieuwe Europese normen !

Bijzondere cementsoorten met erg lage hydratatiewarmte

VLH ...

EN 14216:2003 "Cement: Composition, specifications and conformity criteria for very low heat special cements"

Hydratatiewarmte ≤ 220 J/g

VLH III VLH IV VLH V	STERKTE- KLASSE	Rc28 dagen (MPa)		Begin binding (min)	expansie (mm)
		min	max	min	max
	22,5	≥22,5	≤42,5	≥75	≤10

11
Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Nieuwe Europese normen !

Mortelcement

MC

EN 413-1:2004 "Masonry Cement – Composition, specifications and conformity criteria"

Types & Klassen

- MC 5
- MC 12,5
- MC 12,5X
- MC 22,5
- MC 22,5X

Kenmerken

- Druksterkte
- Fijnheid (doorval door 90µm)
- Begin en einde van de binding
- Vormhoudendheid
- Luchtgehalte
- Watervasthoudend vermogen
- Sulfaatgehalte
- Chloridegehalte

12
Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Samenvatting

- EN 197-1:2000 → CEM ...
- EN 197-1:2000/A1: 2004 → CEM ... LH
- EN 197-4:2004 → CEM III ... L ...
- EN 14216:2003 → VLH ...
- EN 413-1:2004 → MC ...
- NBN B12-108:2001 → CEM ... HSR
- NBN B12-109:2001 → CEM ... LA
- NBN B12-110:2001 → CEM ... HES

13

Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

CE-markering en BENOR-merk

CE
0965
CRAC
Ampèrestraat 10
B-6897 Electrostad
Fabriek van Ohm
01
0965-CPD-C888
EN 197-1
CEM I 52,5 N

+

CEM I 52,5N CE HSR BENOR

BENOR
15 NBN B 12

- EN 197-1:2000 & /A1: 2004
- PTV 603
- EN 197-4:2004
- NBN B12-108:2001
- EN 14216:2003
- NBN B12-109:2001
- EN 413-1:2004
- NBN B12-110:2001
- TRA CE 600
- TRA 600

14

Opleidingsvergadering van 23 juni 2005

Intermezzo: BENOR-merk voor overslagstations

EN 197-2, §9

TRA 601: REGLEMENT VOOR DE TOEKENNING VAN HET BENOR-
MERK AAN DE OVERSLAGSTATIONS VOOR GECERTIFICEERD CEMENT
(OCCN)

CE
reglementair

BENOR
vrijwillig

Overslagstation voor cement		
N° BENOR	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> BENOR NBN EN 197-2 - § 9 </div>	
Centre de distribution de ciment		

- Beheersysteem (FPC), externe audits
- Autocontrole bevestigingsproeven
- Externe controleproeven

15

Opleidingsvergadering van 23 juni 2005